

Antoni Oliver

Dins el cinema basat en relats periodístics o en fets inspirats en la realitat hi ha dues pel·lícules que ja han esdevengut clàssics: *Todos los hombres del presidente* i *A sangre fría*. *Quiero Vivir* també està inspirada en un cas d'error judicial.

Alan J. Pakula és un director que pràcticament ha desaparegut de la indústria cinematogràfica nord-americana els darrers anys. Tal vegada,

la seva pel·lícula més coneguda sigui *Todos los hombres del presidente* (1976), basada en el llibre dels reporters Bernstein i Woodward, que investigaren el cas Watergate. Pakula va diri-

gir anys abans d'aquesta pel·lícula *Klute* (1970), amb Jane Fonda i *El último testigo* (1973) vagament inspirada en la comissió Warren que va investigar l'assassinat del senador Robert Kennedy. Pakula dona una gran importància a la banda sonora; per exemple, a *Klute* és fonamental, per a la creació d'una atmosfera opressiva, essencial pel desenvolupament del thriller. L'encert que va tenir a *Todos los hombres del presidente* va ser fer un bon thriller; una pel·lícula d'intriga.

En els estudis es va recrear la redacció del diari "Washington Post" amb una ambientació perfecta. Els protagonistes, Dustin Hoffman i Robert Redford, varen fer una interpretació sòbria i Jasson Robars va donar vida a la pantalla a Benjamin Bradlee, el mític director del diari. La química de la parella Redford-Hoffman funciona. Hoffman interpreta Carl Bernstein, un reporter versat i veterà, fet al carrer, i Redford, el contrapunt Bob Woodward, format a la Universitat i amb un punt d'elegància. La pel·lícula conta pas a pas la investigació i, de forma paral·lela, tots els entrebancs que l'administració de Nixon va posar. La narració es desenvolupa d'una forma lineal i efectiva. Es posen en relleu les tensions entre el director i els redactors,

l'angoixa perquè no se sap ben bé si és certa la informació i les cites misterioses del "gargamella fonda" es mostren al film amb realisme. La pel·lícula acaba amb la dimissió de Richard Nixon, quasi inesperada. ¿Te n'adones que a aquest tipus el poden processar?, diu Hoffman-Bernstein en referència a Nixon. Quasi no se'n temen que estan fent història. Han fet la seva feina i han estat protagonistes de la Història amb majúscules.

La pel·lícula de Pakula amb el temps ha esdevengut un clàssic. Els periodistes van fent el seu treball sense saber exactament on els portaran els esdeveniments. Oficialment es nega tot i sembla que hi ha un mur impenetrable. Una nova cita amb el confident de la veu ronca, en una cita a un garatge que té tots els ingredients de la intriga. I segueixen els diners. Investiguen totes les aportacions a la campanya de Nixon. Es tanca una porta i una altra porta, sembla que no en treuran res en net. "Semblo una paperera ambulante" diu Bernstein. I així segueixen, de casa en casa, pels barris residencials de la ciutat fins que es confirmen les notícies. Fins que, a la fi, hi ha una comissió d'investigació i Nixon ha de dimitir per dir mentides al Congrés. Bernstein fa una reflexió molt lúcida quan van d'una part a l'altra. Diu: "Sembla mentida que darrera aquestes casetes tant maques s'amagui tanta porqueria". Això li dona un aire un poc "negre" al film. La ciutat maca amaga brutor, darrera de la vida burgesa i ordenada hi ha també alguna cosa a ocultar.

El cas Watergate és, avui en dia, un clàssic del periodisme d'investigació i paradigma de la llibertat de premsa a tot el món. El "Washington Post" era un diari de poca tirada i nul·la influència a l'establishment polític, de tendència demòcrata. Un petit diari local va lluitar contra una Administració poderosa i sense escrúpols. Al film no queda ben parat Nixon, que utilitza tot el seu poder per tractar de contrarestar les informacions del Post i a la fi la batalla la guanya el diari i se segueix la rutina. El director del Post queda retratat: la rigorositat, l'exigència i l'escepticisme. Al final la troca queda desembolicada i Nixon ha de presentar la dimissió i els seus principals col·laboradors, inclosos el ministre

de Justícia i el vicepresident, Spiro Agnew, han de dimitir per una o altra circumstància relacionada amb el Watergate.

El que en principi era un petit robatori a la seu del Partit Demòcrata esdevé un dels escàndols polítics més importants que acabarà a l'única dimissió d'un president d'Estats Units fins ara.

Una altra pel·lícula que té com a base un llibre que és un reportatge periodístic és *A sangre fría* (1967) de Richard Brooks, basada en el llibre de Truman Capote. Capote va escriure la reconstrucció minuciosa de l'assassinat d'una família a mans de dos psicòpates. La revista "New Yorker" va publicar la sèrie de reportatges, que més endavant varen ser recollits en forma de llibre. Els dos protagonistes Perry, interpretat per Robert Blake i Dick (Scott Wilson) han matat els quatre membres de la família Clutter. La pel·lícula reconstrueix els assassinats i la vida dels dos assassins, pertorbats mentals. Un d'ells, Perry, presenta recurs darrere recurs per evitar la pena de mort. Les esperes en els "corredors de la mort", les hores d'angoixa, estan descrites a la novel·la i al film. Finalment són executats. El periodista Bill Jensen, "alter ego" de Capote, denuncia l'absurd de l'aplicació de la pena de mort. Diu Jensen, després de l'execució: "Quatre innocents i dos culpables han mort. Tres famílies destruïdes. Els diaris tindran més tirada. Els polítics pronunciaran més discursos. Les llibertats provisionals seran condemnades. S'aprovaran més lleis. El proper mes o el proper any tornarà passar el mateix". "Tal vegada això", diu el botxí "ajudi perquè no passi". "Mai ha passat això", replica Jensen. La denúncia s'ha fet mil vegades, però es continua aplicant la pena de mort a estats dels Estats Units i a molts d'altres països.

El film és un al·legat contra la pena de mort. També hi ha altres pel·lícules que estan en contra de la pena de mort com per exemple *Quiero Vivir* de Robert Wise (1958), interpretada per Susan Hayward, on una prostituta és acusada d'un assassinat que es demostra que no ha comès. És igual perquè acabarà a la cambra de gas. Un periodista descobreix que la dona és innocent i tracta d'ajudar-la, però es veu impotent davant la maquinària judicial i política. ❖

Richard Widmark: ¿Em voleu dir què hi feim, travessant un desert que ni una serp no s'atreveria a travessar?

Gregory Peck: Un desert és un espai i un espai es travessa.

Cielo Amarillo (1948), de William Welman